

ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У наш час в умовах економічних відносин і жорсткої конкуренції на ринку праці особливе значення мають знання, навички та досвід. Багато хто вважає, що фахівець XXI століття – це людина, яка вільно володіє сучасними інформаційними технологіями, постійно підвищує і вдосконалює свій професійний рівень. Придбання нових знань і навичок, практично корисних і застосовуваних у роботі в епоху інформаційного суспільства значно розширює можливості самореалізації і сприяє кар'єрному росту. Проте одною з головних перешкод, що виникає на шляху тих, хто бажає продовжити навчання (враховуючи, що більшість з них вже працює), є брак часу. Більшість не має можливості приїжджати кожного дня на заняття до навчального закладу. Іншою значною перешкодою є відстань. Якщо навчальний заклад розташований в іншому місті, часто відвідувати заняття також незручно і дорого [1]. Інколи “класична” заочна форма навчання часто не виправдовує свого призначення. Знання, що отримує студент, часто є поверховими, а самі заняття непродуктивними. Крім того, навчальний процес продовжується досить довго [1].

Основним завданням освіти в наш час є випуск добре підготовлених фахівців, що будуть потрібні ринку праці, і усе це прямо залежить від постійного підвищення кваліфікації. Нині освіта повинна бути здатною до швидких змін, застосовувати новітні методи. Уважаємо, що удосконалювати потрібно не лише ситуацію на ринку освітніх послуг, але і в самій системі освіти, безпосередньо це стосується структури та змісту навчального процесу студентів – заочників. Слід відійти від пасивних та стандартних методів навчання, які, на нашу думку, не вміють зацікавити студентів в процесі навчання та рішуче стати на шлях широкого використання інформаційної техніки та Інтернету [3].

Вихід для України зі стану, що створився, бачиться в широкому впровадженні системи дистанційної освіти, яка зараз користується великою популярністю та затребуваністю серед студентів [3].

Причина зростання популярності дистанційного навчання та активна державна підтримка цієї форми освіти зрозумілі. Дистанційна освіта дозволить студентам за короткий термін і відносно невеликих затратах підготувати досить професійно – кваліфіковані кадри, причому нерідко без відриву від виробництва. Особливо високий ефект дистанційної освіти приносить під час навчання великих аудиторій, оскільки легко масштабується, а експлуатаційні витрати за збільшення кількості користувачів зростають досить повільно [2].

Дистанційне навчання – нова організація освітнього процесу, що ґрунтується на використанні як кращих традиційних методів навчання так і нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, а також на принципах самостійного навчання, призначена для широких верств населення незалежно від матеріального забезпечення, місця проживання, стану здоров'я. Взагалі, дистанційне навчання дає змогу впроваджувати інтерактивні технології викладення матеріалу, здобувати повноцінну освіту, підвищувати кваліфікацію

співробітників у територіально розподілених місцях. Процес навчання може відбуватися будь-де і будь-коли, єдина умова – доступ до мережі Інтернет [3]. А зараз це не проблема. Інтернет мережі є навіть у найвіддаленіших куточках нашої країни. Також дистанційне навчання визначають як «технологію отримання знань за допомогою телекомунікаційних засобів, коли взаємодія того, кого навчають і викладача проходить на відстані» [4].

Як й інші види навчання, дистанційне має свої цілі. Цілями дистанційного навчання є: 1) професійна підготовка та перепідготовка кадрів; 2) підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за певними спеціальностями; 3) підготовка школярів по окремих навчальних предметів до здачі іспитів екстерном; 4) підготовка школярів до вступу в навчальні заклади певного профілю; 5) поглиблене вивчення теми, розділу зі шкільної програми або поза шкільного курсу; 6) додаткова освіта за інтересами.

У дистанційному навчанні такж змінюється роль і вимоги до викладачів. Лекції складають лише невелику частку, процес навчання орієнтує студентів на творчий пошук інформації, вміння самостійно набувати необхідні знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань з використанням сучасних технологій. Викладачі дистанційних курсів повинні мати універсальну підготовку – володіти сучасними педагогічними та інформаційними технологіями, бути психологічно готовим до роботи зі студентами у новому навчально-пізнавальному середовищі. Завдяки таким засобам дистанційного навчання, як дискусійні форуми, електронні обговорення засвоєного матеріалу, списки розсилання, створюється нове навчальне середовище, в якому студенти почувають себе невід'ємною частиною колективу, що посилює мотивацію до навчання. Викладачі повинні володіти методами створення і підтримки такого навчального середовища, розробляти стратегії проведення цієї взаємодії між учасниками навчального процесу, підвищувати творчу активність і власну кваліфікацію [4].

В основу дистанційного навчання покладені такі принципи, які дають змогу зробити його цікавим та ефективним: природо відповідність; науковість і доступність; наочність; свідомість та активність; системність; систематичність і послідовність; зв'язок теорії з практикою.

До переваг дистанційного навчання слід віднести технологічність. Це навчання з використанням сучасних програмних і технічних засобів робить електронну освіту більш ефективною. Нові технології дозволяють зробити візуальну інформацію яскравою і динамічною, побудувати сам процес освіти з урахуванням активної взаємодії студента з навчальною системою. Сьогодні не можна уявити технологічність без розвитку Інтернет мереж, швидкісного доступу в Інтернет, використання мультимедіа технологій, звуку, відео, що робить курси дистанційного навчання повноцінними і цікавими [5].

Доступність та відкритість навчання – ще одне з головних достоїнств дистанційного навчання. Цей вид навчання надає нам можливість вчитися віддалено від місця навчання, не покидаючи свій будинок або офіс. Це дозволяє сучасному фахівцеві вчитися практично все життя, без спеціальних відряджень, відпусток, суміщаючи з основною діяльністю.

Ще одна перевага дистанційного навчання – це доступ до якісної освіти. Свобода і гнучкість цього способу отримання освіти припускають нові можливості для вибору курсу навчання. Дуже легко вибрати декілька курсів

з різних університетів, з різних країн. Можна одночасно навчатися в різних місцях, порівнюючи курси між собою. З'являється можливість навчання в кращих навчальних закладах, за найбільш ефективними технологіями, у найбільш кваліфікованих викладачів. Людина може навчатися дистанційно інкогніто, в силу різних причин (вік, стан, посаду, сором'язливість і т.д.). Дистанційне навчання дає можливість отримати освіту інвалідам та людям з різними відхиленнями, що в майбутньому дасть їм можливість влаштуватися на роботу та реалізувати себе [5].

Отже, потреба в формуванні людини майбутнього тисячоліття – це серйозний виклик світовій системі освіти. Наскільки ясно і адекватно ми зможемо визначити і реалізувати нову технологію навчання, і його дистанційні форми, що поліпшують якість і збільшують масовість освіти, настільки продуктивно вітчизняна школа освіти виконає своє історичне замовлення створення в нашій країні нового громадянського суспільства [5].

Список використаної літератури

1. *Машбіц Е.Н.* Психолого-педагогічні проблеми комп'ютеризації навчання / Е.Н. Машбіц. – М. : Педагогіка, 1988. – 187 с.
2. Освітні технології в підготовці фахівців: збірка наукових статей (За підсумками роботи МНПК, Мінськ, 20-21 березня 2003 р.) / Міністерство освіти РБ. Установа освіти РБ. Установа освіти "Мінський державний вищий радіотехнічний коледж". Під ред. Н. А. Цирельчука. – Мн. : МГВРК, 2003. – Ч.5. – 204 с.
3. *Околесов О. П.* Системний підхід до побудови електронного курсу для дистанційного навчання / О.П. Околесов // Педагогіка. – 1999. – № 6. – С. 50 – 56.
4. *Полат Е. С.* Дистанційне навчання: яким йому бути? / Е.С. Полат, А.Є. Петров // Педагогіка. – 1999. – № 7. – С. 29 – 34.
5. *Підкасистий П.І.* Тищенко О.Б. Комп'ютерні технології в системі дистанційного навчання / П. І. Підкасистий, О. Б. Тищенко // Педагогіка. – 2000. – №5. – С. 7 – 12.

Олександр Хребтов

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Економічні, політичні і соціальні зміни, які відбуваються в Україні, зумовлюють необхідність прискорення реформування системи освіти.

Перш за все це стосується задоволення освітніх потреб громадян протягом всього життя, забезпечення доступу до освітньої і професійної підготовки всіх, хто має необхідні здібності і адекватну підготовку.

Тому, передбачено запровадження у навчально-виховний процес новітніх педагогічних технологій та науково-методичних досягнень, створення нової системи інформаційного забезпечення освіти, входження України у міжнародну систему комп'ютерної інформації.

Найбільш ефективному рішенню вказаних проблем сприяє дистанційне навчання, тому запропонована тема є актуальною.